

REDAKCE / 9. 9. 2016

NFA promítne filmy zahraničních studentů FAMU

Filmy, které v tehdejším Československu natočili jako studenti pražské filmové školy režiséři z afrických či asijských zemí, uvede v pondělí promítací síň Národního filmového archivu (NFA). Autoři večera se pro toto představení rozhodli kvůli tomu, že filmaři později sehráli významnou roli ve svých národních kinematografiích, v české kulturní paměti ale po nich není žádná stopa. Program Filmaři všech zemí, spojte se! začíná v 18:00 v kině Ponrepo za účasti několika tehdejších zahraničních studentů i české režisérky Drahomíry Vihanové.

Foto: Národní filmový archiv

„Tématem večera je pobyt studentů z takzvaného třetího světa v Československu a s tím související kulturní výměna na poli filmu, málo diskutovaná souvislost mezi československou a postkoloniální kulturou,“ uvádí archiv na svém webu. Termín třetí svět se používal pro málo ekonomicky rozvinuté země; vznikl během studené války a označoval země, jež nepatřily ani do kapitalistického, ani do socialistického bloku.

Alžírský režisér Muhammad Lachdar-Hamína (1934) a nedávno zesnulý syrský režisér Nabíl Málih (1936 až 2016) jsou považováni za zakladatele svých národních kinematografií a klíčové postavy arabské kinematografie. Pro svou politicky angažovanou a esteticky radikální tvorbu jsou zároveň uznáváni na mezinárodní úrovni. Málo je ale známo, že oba v šedesátých letech studovali na pražské FAMU a že tento fakt nutně ovlivnil jejich tvorbu.

Mezi další asijské režiséry, kteří na FAMU studovali, patří srílanský režisér Pijasiri Gunaratna (1939) a tuniský dokumentarista Hafíd Buasída (1947), kteří se promítání zúčastní. V Praze studovaly desítky režisérů, kameramanů, scenáristů z Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

V zemích tehdejšího východního bloku studovala řada studentů z třetího světa. Tato forma podpory souvisela s komunistickým internacionalismem a solidaritou se zeměmi bojujícími s dědictvím kolonialismu, byť byla motivována i mocensky. Mezi studenty, jež si zvolili umělecké obory, se jich nejvíce věnovalo filmu, jelikož se zdál být efektivním vzdělávacím a politickým nástrojem. Vysoká škola filmová v Moskvě (VGIK), Filmová škola v Łodzi nebo pražská FAMU tak důležitým způsobem přispěly k rozvoji africké a asijské kinematografie.

Jejich filmy uchované v NFA připomínají roli, kterou sehrálo československé umění v kulturní emancipaci zemí s koloniální minulostí, a nastolují otázky po vlivu, který měli tito filmaři na československou kulturu i politiku, uvádějí pořadatelé. I v některých filmech československé nové vlny je patrná kritika rasismu a xenofobie, s níž se studenti z třetího světa potýkali – navzdory tomu, že rasismus v Československu byl tehdy tabu. Příkladem vzájemného ovlivnění je absolventský film Drahomíry Vihanové z roku 1964, příběh afrického studenta hudby v Praze. Filmy, které se budou v pondělí promítat, ale vyprávějí třeba o památkách v Tunisku, tradičním životě Berberů nebo ukazují Československo jako exotickou zemi. Projekt je výsledkem spolupráce tranzit.cz a NFA.

Zdroj: ČTK